

FRÅN FOLKSAM TILL FOLKSAM

HUR SÄKERSTÄLLER VI FÖRSÄKRINGSTAGARNAS INFLYTANDE?

Folksams konferens **Ömsesidighet**

Historiska museet, 20 maj 2014

Per Johan Eckerberg, Advokatfirman Vinge

1. Tre frågor att fundera över

Fråga 1

Vilket intresse i Folksam är det största hotet mot försäkringstagarnas intresse?

- A. De styrande organisationernas (KF, LO, TCO, HSB osv) intresse?
- B. Ledningens intresse?
- C. De anställdas intresse?
- D. Intressen från andra försäkringstagare i samma kollektiv/produkt?
- E. Intressen från andra försäkringstagare i andra kollektiv/produkter?
- F. Myndigheters och lagstiftares intressen?

1. Tre frågor att fundera över (forts)

Fråga 2

Vad är en “effektiv” ägarstyrning?

- A. En styrning som minskar risken för intressekonflikter?
- B. En styrning som medför att ägarnas/försäkringstagarnas företrädare, och inte bolagsledningen, styr bolaget?
- C. En styrning som medför att alla ägare/försäkringstagare har lika mycket inflytande?

1. Tre frågor att fundera över (forts)

Fråga 3

Vad är viktigast för effektiv ägarstyrning?

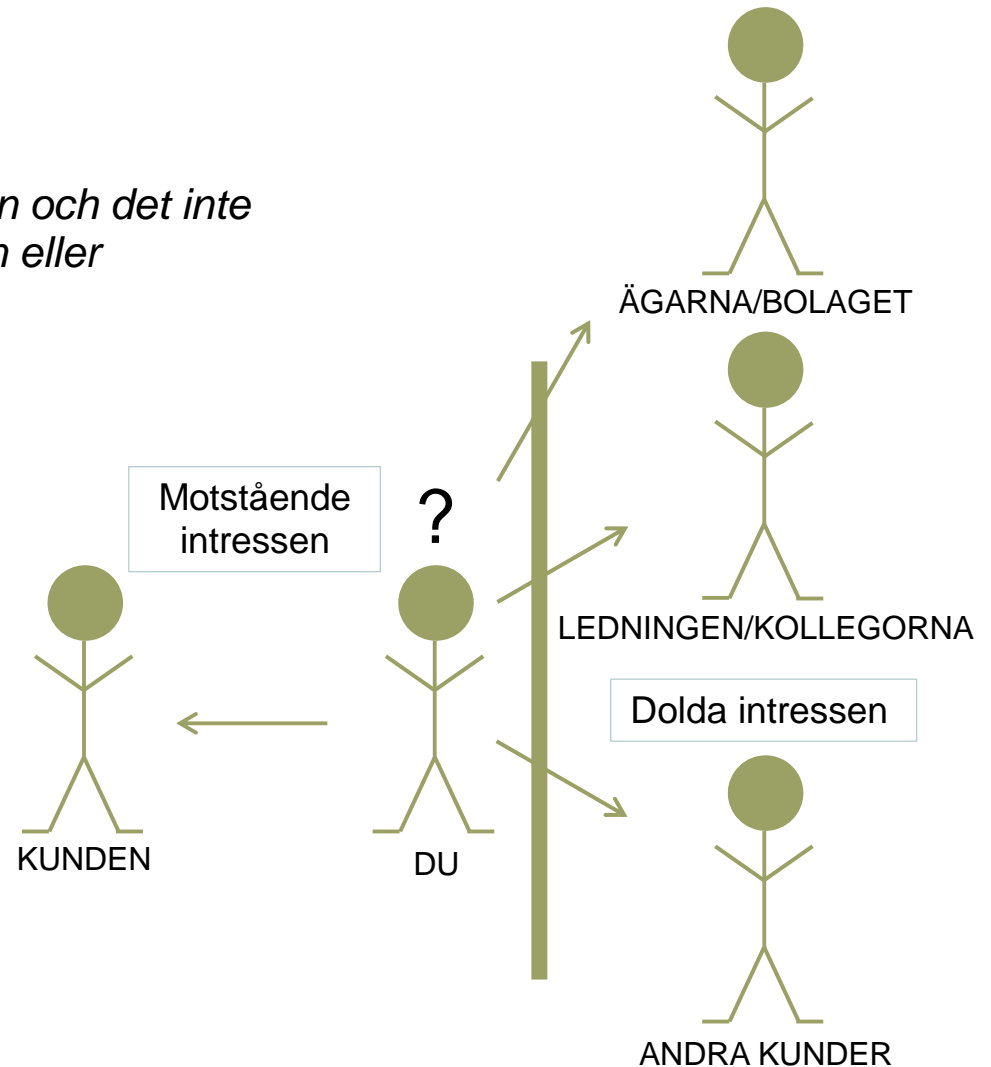
- A. Att försäkringstagarna har störst inflytande över bolaget?
- B. Att kollektivavtalsparter (t.ex. LO, TCO, LR) har störst inflytande över bolaget?
- C. Att andra organisationer än kollektivavtalsparter (t.ex. KF, HSB, PRO) har störst inflytande över bolaget?
- D. En fördelning av inflytande mellan A, B och C?

2. Vad är en intressekonflikt? (forts)

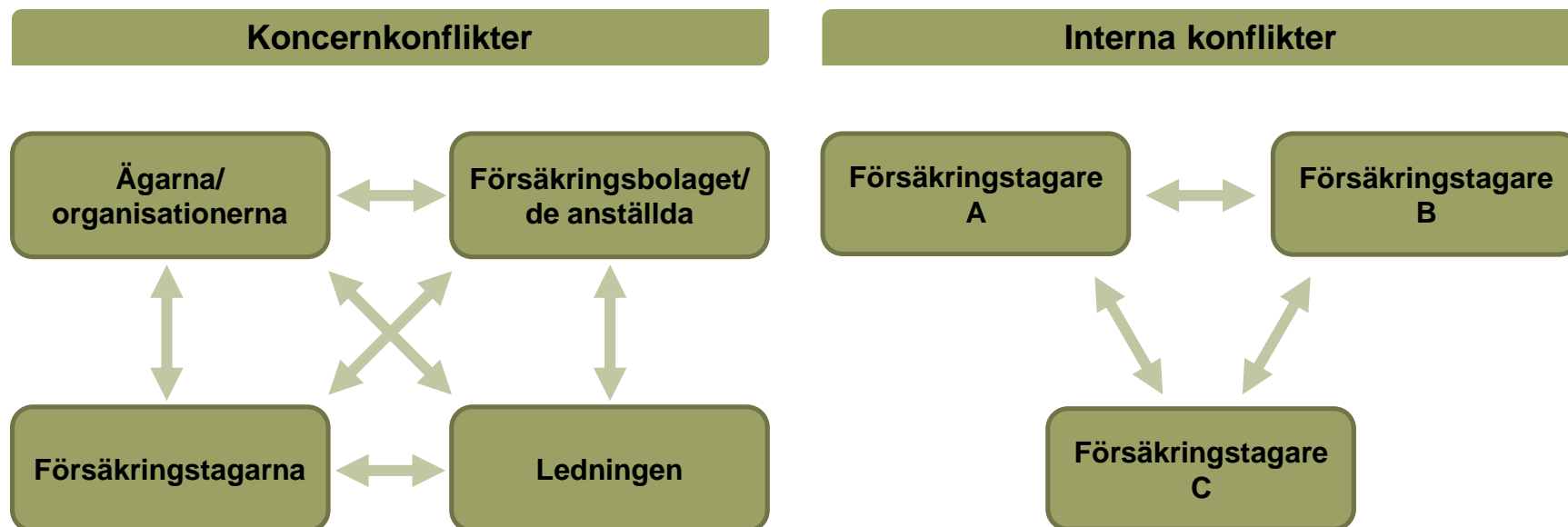
Intressekonflikt är ...

“när två parter har motstående intressen och det inte är uppenbart för den ena vilka intressen eller bakomliggande motiv den andre har”

(Christina Strandman Ullrich, Compliance, 2011)

3. Två typer av intressekonflikter

4. Varför anses problemet störst inom försäkring?

- Avtalen berör ett **mycket stort antal** försäkringstagare
- Försäkringstagarna är typiskt sett **svaga** i avtalsförhållandet, och därmed skyddsvärda
- Avtalen bygger på **betalning i förskott** från försäkringstagaren men **ersättning betalas** från försäkringsbolaget **i efterskott**
- Avtalen är ofta **långsiktiga** och kan inte med lätthet brytas eller flyttas
- Man måste vara **expert** för att kunna bedöma försäkringsbolagets ekonomi, riskhantering och avtalets innebörd
- Möjligheten att påverka försäkringsbolagets beslutsfattande är begränsade och **försäkringsbolagets handlingsfrihet** mycket stor
- Ofta avser avtalen **betydande ekonomiska värden** för den enskilde

och

- Försäkringsbranschen utgör en **viktig samhällsfunktion**, varför bristande förtroende för försäkringsbranschen drabbar övriga samhället

5. Vad händer om man inte bryr sig om intressekonflikter?

Oönskade resultat:

- "Försvagade incitament att **driva verksamheten effektivt** och med **god riskkontroll**"
- "Ökade risker för att försäkringsverksamheten inte drivs **i försäkringstagarnas intresse**"
- "**Felaktig styrning** av företaget när avtal ska ingås med närstående"
- "Felaktiga överväganden när det gäller **överskottshanteringen** och tillsynen av denna"
- "Riskerna för **förtäckt vinstutdelning** ökar"

och

- "Riskerna ökar att vissa **försäkringstagare behandlas orättvist** och andra gynnas"

(Prop. 2003/04:109 Förstärkt skydd för försäkringstagare i livförsäkringsbolag)

6. Varför började vi oroa oss?

”Livbolagskrisen 2003 fick Finansinspektionen att slå larm om intressekonflikter i livbolagen

(Rapport 2003:2 Intressekonflikter i livbolagen)

Ingrid Bonde
FI:s
generaldirektör
2003-2008

Finansinspektionen fokuserade på

- Avtal om interna tjänster
- Fördelning av koncernkostnader och
- Transaktioner av engångskaraktär

Finansförvaltningen i hybridbolagen ansågs särskilt känslig. Det förekommer t.ex. att

- Finansförvaltningen genomför onödigt många transaktioner genom närstående bolag eller styr placeringar till närstående bolag
- Finansförvaltningen läggs ut på närstående bolag
- Annan service från närstående bolag (förvaring, redovisning, marknadsföring) utnyttjas utan prövning av om det är det bästa alternativet

Men även ömsesidiga Folksam fick en ”släng av slevan”

11. Finns intressekonflikter i ömsesidiga bolag?

Regeringens direktiv (2003:125) till
Försäkringsföretagsutredningen:

I ömsesidiga bolag finns en *“risk för att intressekonflikter får genomslag på bolagets styrning eftersom försäkringstagare har små möjligheter att bidra till en effektiv ägarstyrning – ett förhållande som i praktiken ger företagsledningen stor frihet och ökar risken att verksamheten inte drivs i ägarnas intresse”*

12. Försäkringsföretagsutredningens chockförslag

Försäkringsföretagsutredningen:

- Rösträtten i ömsesidiga försäkringsbolag ska utövas endast av delägarna (= försäkringstagarna) eller delegerade (fullmäktige) utsedda av dem (SOU 2006:55)

Utredningens förslag skulle ha drabbat arbetsmarknadens organisationer:

- I **Folksam** hade delägarna (=försäkringstagarna) inte rätt att utse någon delegerad till bolagsstämman. Alla delegerade utsågs av KF, LO, TCO, HSB och Riksbyggen
- Inte heller i **Alecta** hade delägarna (=försäkringstagarna) rätt att utse någon delegerad till bolagsstämman (överstyrelsen). Alla delegerade utsågs av kollektivavtalsparterna

14. Så vad gjorde regeringen?

- Ingenting, i tre år
- Därefter: En ny försäkringsrörelselag (2010 års FRL)
 - Makten över de ömsesidiga bolagen fick en kompromisslösning

Nya FRL:

- *”... minst hälften av fullmäktige ska utses av delägarna eller av organisationer som kan anses företräda delägarnas intressen”* (12 kap. 38 §)
- **och nu blev ledningen i Alecta och Folksam så här munter ...**

Staffan Grefbäck
VD Alecta
2008 -

Anders Sundström
VD Folksam
2004 - 2013

16. Tre ömsesidiga bolag – tre olika lösningar

... men man valde att tillämpa lagen på helt olika sätt:

Representativ demokrati ← → Direkt demokrati

Alecta	Folksam	Skandia Liv
Företrädare för kollektivavtalsparter 100 %	Företrädare för kollektivavtalsparter 47 %	Företrädare för kollektivavtalsparter 0 %
Företrädare för andra organisationer 0 %	Företrädare för andra organisationer 47 %	Företrädare för andra organisationer 0 %
Direkt utsedda av delägarna 0 %	Direkt utsedda av delägarna 6 %	Direkt utsedda av delägarna 100 %

16. Tre frågor att fundera över

Fråga 1

Vilket intresse i Folksam är det största hotet mot försäkringstagarnas intresse?

- A. De styrande organisationernas (KF, LO, TCO, HSB osv) intresse?
- B. Ledningens intresse?
- C. De anställdas intresse?
- D. Intressen från andra försäkringstagare i samma kollektiv/produkt?
- E. Intressen från andra försäkringstagare i andra kollektiv/produkter?
- F. Myndigheters och lagstiftares intressen?

16. Tre frågor att fundera över (forts)

Fråga 2

Vad är en “effektiv” ägarstyrning?

- A. En styrning som minskar risken för intressekonflikter?
- B. En styrning som medför att ägarnas/försäkringstagarnas företrädare, och inte bolagsledningen, styr bolaget?
- C. En styrning som medför att alla ägare/försäkringstagare har lika mycket inflytande?

16. Tre frågor att fundera över (forts)

Fråga 3

Vad är viktigast för effektiv ägarstyrning?

- A. Att försäkringstagarna har störst inflytande över bolaget?
- B. Att kollektivavtalsparter (t.ex. LO, TCO, LR) har störst inflytande över bolaget?
- C. Att andra organisationer än kollektivavtalsparter (t.ex. KF, HSB, PRO) har störst inflytande över bolaget?
- D. En fördelning av inflytande mellan A, B och C?